

DÉLBÁCSKA

Szerkesztőség: Templomudvar 2. szám alatt.
Kiadóhivatal: Sándor Régens-u. 39. szám.
Sürgőycim: Délbácska. Telefonszám; 137.

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési ár: Egy hóra 10 Din.
Negyedévre . 30 Dinár. Félévre . 60 Din.
EGYESSZÁM ÁRA FÉL DINÁR.

A tragédia előestéjén.

A fajok élete az egyén életének vonalait írja le: a megállapításra tanu az Atlantic mondájától az asszír és római kulturák bukásáig az egész történelem. Mindaz, amit fajok kulturája kitermel és fölépít, erő, amit törvénybe vés, gondolat és szépség, amit papírra vet és szoborba vés, törvény, mely korlátot emel, hatalom, amely igába hajt országokat és ideál, amely szentté avat, vagy elsőpör, csak alkotójának és korának jelent erkölcsöt, igazságot, hatalmat és erőt: az utód fáradt nézője már csak annak, amit az elődök lelkének szomja teremtett és minden kornak elővend a Nézője, aki felgyújtja Róma sarkait. A faj, amely szomju hévvel ostromol eget és földet, fáradt generációt szül, amelynek üres, unott és tartalmatlan minden építmény, amelyen rajta ég egy két ezeréves kultúra bélyege. A gyermek, aki fáradt és koravén apja örökétől, akinek teher és utálat minden gondolat és minden erkölcsi törvény, amelyet Róma epikureusi bölcselőtől Kant tisztalátásán keresztül a bergsoni filozófiáig örökölt, a csenevész, romlott és gonoszsgától terhelt örökös a fehér faj: Európa népe.

A faj, amelyik a kereszténység és két évezred filozófiájának szellemi örökében ma civilizációjának minden erejét a tömeggyilkosság módszereinek „tökéletesítésére” használja fel, amely a tengerfenékre bujik, hogy ott aknákat helyezzen el, hatezer méter magasságba röpül, hogy onét ciángázzal telített bombákat szórjon le békés városokra, amely Dante, Schakespeare, Madách és Anatole France után ágyukat tudott önteni a harangokból, az a faj elfáradva és összeroskadón, kivénülve és menthetetlenül pusztulásra ítélten áll a tragédia előestéjén. A földet a nyomor szántja, az orosz rónák tengerén a pestis vihara dúl, véres, megtépett, nyomorult emberek millióinak mankós lázacsordája vánszorog a koldusok országútján, a városok üszkös romok, a holtak temetetlenül hevernek, a cézárök göggyét tulharangozza a rabszolgák hörgése és hogy teljessé váljon Róma képe: Európa patriciusai dőzsölnek a terített asztaloknál. Az orrokat nem facsarja Európában, se Washingtonban az oszló hullák büze és Balfour, aki hisz az új háborúban, hajlandó a halott háboru ajkára hajolni, hogy magába szívja a megszomjazott Halált. A kép ugyanaz és a kétezer év távolságában fájdalmas erővel sa-jog belénk a megállapítás: a tragédia metamorfózisa. A megromlott faj, amelynek fehér homloka mögött a vérszomj gonoszsga bujik meg, önkezével ássa a sirt, amelyben porrá fog fonnyadni az utolsó két évezred minden emléke: kép, szobor, könyv, paloták, fegyverek és haditrofeumok, zászlók és mankók, harciropülők, gázgránátok és tengeralttjárók.

És Lucifer új csatára fogja vinni az Embert, a fehér faj sírja fölött. Sorompóba fog állani a másik. Az erősebb, mert mindig az erősebb, — a romlatlanabb, a hívőbb, az egyszerűbb, a jobb ember. Az a faj amelynek képviselőit 1908-ban agyonverték a washingtoni munkáskongresszuson, mert millió társa

nevében tizenkét óra munkáért csak egy marék rizst kértek napibérént. Jön az a faj, amelynek a kemény koponyáját 1904-ben a vakon hívő fanatizmus verte az orosz góliát recsező bordáiba; fölszakadnak egy titokzatos idegen Isten köré szőtt kultúra fölmérhetetlen erői milliányi katonával, akik a fakir életerejének szívósságával és a kő örök mozdulatlanságában élő Istenükbe vetett fanatikus hittel törik szét az emyedő csontokat, amely

már nem lesz képes fegyvert fogni. S a szemben amely a sárga öklöt fogja kormányozni nem a düh é. a keserű bosszu fog égni. Azokban a szemekben a Nirvána szelíd álma fog fényleni és ha megindul a négyszázhetven millió romlatlan ember népvándorlása Nyugat felé, a rothadt és büneiben összeroskadó Európa tragédiáját alig száz évben fogja feljegyezni a történelem. (c.)

Cseh-lengyel-ukrán offenziva a szovjet ellen.

— Francia fővezérelt alatt fognak támadni a csapatok.

BUDAPEST, nov. 19. Az európai egyensúlyt állandóan fenyegető itelenlegi orosz-ukrán letörése sarkalatos pontja annak a programnak, amelynek megvalósítását Európa ma magáénak vallja. „Az Ujság” külön diplomáciai forrásra hivatkozva jelenti, hogy tavasszal nagy offenziva fog megindulni Oroszország ellen. A részletesen kidolgozott tervek hosszantartó tárgyalások eredményei, amelyek szerint a támadást az egyesült cseh, lengyel és ukrán csapatok indítják meg, francia fővezérelt alatt. Csehszlovákia és Lengyelország Franciaország határozott kívánságára vesznek részt a közös katonai akcióban, amely arra hivatott, hogy a keleti veszedelmet katonai erővel törje meg.

Uiabb pótdadók a deficit fedezésére

Az angol költsön súlyos feltételei. — A kormány nem fogadja el. Kétszáz millió dinár deficit

Beograd, nov. 19. Dr. Kumanudi pénzügyminiszternek a tegnapi minisztertanácson kellett volna utjáról referálni, de miután a kormány a költségvetés sietős letárgyalásával volt elfoglalva, Kumanudi beszámolóját mára kellett elhalasztani.

A „Politika” megbízható jelentése szerint az angol bankok feltételei a következők: 1. A kölcsönösszeg 10.000 font sterlinget tesz ki, 8%-os kamat mellett. 2. A tőke amortizációjának határideje 25 év. 3. A kamat a szerződés ratifikálásától számított 6. évtől kezdődően fizetendő. 4. Az SHS. kormány kötelezi magát, hogy egy bizonyos összeg erejéig vasúti anyagot vásárol Angliában és erre a célra egy külön bizottságot küldhet ki.

A minisztertanács mai ülésén előadta dr. Kumanudi pénzügyminiszter londoni és

párisi tárgyalásait. A tárgyaló pénzesportok mindenütt nehéz feltételeket szabtak, úgy hogy azokat az SHS. kormány nem fogadhatta el. Több mint valószínű, hogy a kormánynak a külföldön sehol sem fog sikerülni a kölcsönt megkötni. A beogradi pénzügyi körök emiatt módfelett nyugtalanokdnak.

Beograd, nov. 19. Ma az egész délelőtt folyamán az állami 1921/22. évi költségvetést tárgyalta a minisztertanács. A végleges tervezet szerint a kiadás 5.200 millió dinárt tesz ki, míg a bevétel 5.000 millió dinár, így a deficit 200 millió dinár. Ugyanezen az ülésen a pénzügyminiszter javaslatára elhatározták, hogy új pótdadókat fognak kivetni, a hiány fedezésére, mivel a külföldi kölcsön nem fog sikerülni.

A népszövetség delegátusai Albániában.

Beograd, nov. 19. Tegnap délután a népszövetség tanácsa Párisban Huysmans elnökelete alatt, aki aznap érkezett Párisba, ülést tartott, amelyen dr. Boskovic Mátó a jugoszláv delegátus hosszú expozéban kifejtette a beogradi kormány álláspontját. Beszéde végén kijelentette, hogy az S. H. S. kormány hajlandó mindent megtenni az Albániával való jó és barátságos viszony fenntartására. Utána az albán delegátus szólalt fel, aki dr. Boskovic támadásai ellen védekezett és az ülésen résztve-

vőket az ellenkezőjéről akarja meggyőzni. Leon Bougeois és néhány más delegátus megelégedésüket fejezték ki a tanács gyors munkája felett. Huysmans elnök azzal zárja be az ülést, hogy holnap fognak végleges határozatot hozni az albán-jugoszláv kérdésben.

Genf, nov. 19. A népszövetség finn és dán delegátusa tegnap Albániába utaztak, hogy a való helyzetről pontos és igaz értesüléseket szerezzenek és erről a népszövetségnek jelentést tegyenek.

Gróza Péter román miniszter

a Magyar Szövetség további zavartalan működéséről.

Kolozsvár, nov. 19. Gróza Péter Erdély minisztere a Magyar Szövetség és a bukaresti nagy bankbukásról a következőket mondotta a kolozsvári újságíróknak:

— A Magyar Szövetség ügyében egyes sajtóhangok rossz informáltságuk következtében úgy nyilatkoztak meg, mintha a hatóságok a szövetség további működését véglegesen beszüntették volna. Kötelességemnek tartom felvilágosítani a közvéleményt és a sajtót, hogy a Magyar Szövetség működésének megszüntetéséről szó sem volt, csak ideiglenes felfüggesztésről. Mi a legalitásnak az elvén állunk és az alapszabályok betartásáig történt az ideiglenes betiltás, illetve a szövetség működésének a felfüggesztése.

— Van egy magyar minisztertanácsi határozat, amely szerint csak ideiglenesen működhetik minden egyesület, legyen az akár politikai, akár kulturális. A Magyar Szövetség, habár alapszabályait a belügyminisztériumhoz nem nyújtotta be, mint végleges intézmény működött és ezért történt, épen a magyar törvényekre való hivatkozással, az ideiglenes felfüggesztés.

— Ez természetesen nem jelentett annyit, hogy a kormány szándékában van a Magyar Szövetség működését megakadályozni, sőt hangsúlyozottan ki kell jelentenem, hogy a kormány szívesen veszi az összmagyarországi politikai szervezkedést.

— A nagy bankbukásra vonatkozólag csak annyit jegyzek meg, az Isten nem bottal ver. A Banca Natziunei és társai megérdemlik bukásukat, mert hallatlan bankzussorával dolgoztak és különösen Erdély gazdasági kizsákmányolásában mindig elől jártak. 100—500 százalékos kamatra dolgozni erkölcstelen és előbb-utóbb megboszulja magát. Nekünk nincsenek fájdalmaink és hadd hulljon a férgese, mert annak csak egy egészséges gazdasági folyamat lehet a következménye.

A Korosec-párt a centralizáció ellen.

Beograd, nov. 18. Ma délelőtt Petrovics Nasztáz elnöke alatt az ország adminisztratív felosztását végrehajtó bizottság ülést tartott. Napirend előtt egy Korosec-párti képviselő pártja nevében kijelentette, hogy az alkotmány revíziója mellett foglal állást, nem hiva a centralisztikus közigazgatási felosztásnak s ezért ő csak mint hallgató vesz részt az üléseken. A bizottság ezután a javaslat részletes tárgyalására tért át.

Beograd, nov. 18. A törvényelőkészítő bizottság első albizottsága ma délelőtt a hadinyereségadó kérdését tárgyalta, de határozatot nem hozott.

Panoráma.

— A Délbácska eredeti tárcája. —

I.

Aktivizmus és közszemérem.

Nincsenek örökérvényű törvényei a művészetnek sem és merész dolog volna a „formán” keresztül új lehetőségek megnyitkozását tagadni. A vitatkozó könnyen nivatkozhatik Sophoklestól a schakespearei hagyományokon keresztül a prózában Flaubertig és Dosztojevszkijig, a versben Baudelaire blaszfémáitól és Verlaine lírájától Ady lélekábrázolásáig, mégis, nem lehet kifejezési formáik **érezhető törvényszerűsége** mellett úgy megállanunk, mint a dolgok és lehetőségek utolsó stációjánál. Petőfi Sándor fenséges primitivizmusától Ady zenéjének szárnyaló merészségéig nagy az út, az értékek felmérhetők és eredményeiket a legkonzervatívabb akadémia is elismeri egy kis szakállcsóválás után, de: Kassák Lajos és eszeveszett társaságának aktivista „irodalmi munkásságától” semerre se vezet az út.

Kassák Lajos. Megáll az ember ennél a névnel. Nemcsak, az ember, de az ezse is. Ha a bécsi magyar emigrációnak vannak tagjai, akik megérdemelt számkivetésben élnek, úgy elsősorban Kassák Lajos és a vezetése alatt működő közkereseti társaságra kell gon-

Előkészítik az új washingtoni konferenciát.

Washington, nov. 19. A konferenciát minden eredmény nélkül foglalkozik a szárazföldi leszerelés kérdésével, ezért **1922. januárjában egy másik konferenciát fog összeülni,** hogy ezt a kérdést rendezze.

Newyork, nov. 19. A Daily Mailnak jelentik: Ha a washingtoni konferencia sikerrel fog járni, úgy azt közvetlenül követni fogja egy másik konferencia, amely a zilált valutaviszonyokat kívánja rendezni a pénzürtékek lehető helyreállításával.

A radikálisok a horvátokkal tárgyalnak

Beograd, nov. 19. A mai napon nem voltak tárgyalások a radikálisok és demokraták között. A radikálisok még mindig makacsul ragaszkodnak a belügyminiszteri tárcához, viszont erről a demokraták hallani sem akarnak. Ma délelőtt a radikális párt hat óra hosszat ülésezett, amelyen Pasic is résztvett. A tanácskozáson a bel- és külpolitikai helyzetet, főleg azonban az albán kérdést vitatták meg. Miután azonban az ülésen csak kevés képviselő volt jelen a belügyi kérdésekben újabb határozatot nem hoztak. Politikai körökben az a vélemény, hogy a hivatalos tárgyalások a demokraták és radikálisok között a kormány rekonstrukciójára vonatkozólag csak

holnap indulnak meg. Az eddigi nem hivatalos tárgyalások csak informatív jellegűek voltak.

Ha a radikálisok nem engednek követeléseikből, akkor elkerülhetetlen a komoly kormányválság. Kormánykörökben emiatt nagy a felháborodás. Pasic miniszterelnök meg fogja kérni néhány radikális minisztertársát, hogy a kormány érdekében mondjanak le és így helyeikre fiatalabb baloldali radikálisok kerülhessenek.

Dr. Markovics Laza ma Zagrebbe utazott, hogy a horvát blokkal tárgyaljon. Beograd lapok szerinti Markovics arra akarja bírni a blokk képviselőit, hogy részt vegyen a parlament munkájában.

Elfogtak egy vasuti tolvajbandát.

Böröndök tömeges eltűnése. — Egyesült erővel! — A banda vezére kereket oldott.

A beograd-novisadi vasutvonalon már hetek óta fordultak elő titokzatos lopások. Sok értékes tárgy és ruhanemű tűnt el, míg végre a vasuti rendőrség agilis szervei hosszúságú és intenzív nyomozás és megfigyelés után lekapcsolhatták az agyafutó tolvajtársaságot jámbor kinezésű, ártatlan arcu fiatal emberek személyében. A tolvajbanda négy tagból állott, azonban a vasuti rendőrségnek csak kettőt sikerült letartóztatni.

A társaság egyik tagja Rajkovic Márko azelőtt kerekdedségű Csoldogon, jelenleg péksegéd Oparuan rövid három hét leforgása alatt a következő lopásokat követte el: E hó elején egy nagy kék táskát lopott el Beska és Indja között. A kék táskában nagyértékű ruhanemű és más cikk volt. November 10-ike körül egy újabb sárga, nagy böröndöt lopott Oparuan. E hó 12-én Drkapov ivantól ugyan csak egy böröndöt vitt el, azonkívül egy vadonatúj télikabátot, melynek értéke meghaladja a 20.000 koronát. Két napra rá Indja állomásán egy kosarat lopott, melyben 3 férfikalap és különféle ruhanemű volt becsomagolva.

Ugyálszik azonban, ekkor már nem működött egyedül, mert Persics Mirko, Vince személyében kitűnő és megértő segítőtársra

akadt, akivel aztán a lopások egy egész sorozatát követte el. Néhány teljes öltöny, sok fehérnemű és egyéb más nagyértékű tárgy kepezte a zsákmányt.

A vasuti rendőrség Ujvidéken fogta el őket, ahol a lopott tárgyakat értékesíteni akarták. Kihallgatásuk alkalmával beismerték, hogy rövid idő alatt nagyon sok lopást követtek el és ezeknél még két társuk is volt, kiknek egyike volt a banda vezére. Az utóbbi kettő ellen, akiknek sikerült megszökni, a rendőrség széleskörű nyomozást indított.

A lopás által okozott kár, melynek csak egy kis része fog megtérülni, meghaladja a 100.000 koronát. A vasuti rendőrség a két veszélyes vasuti szakrát a helyi hatóságoknak adta át, amely megindítja ellenük az eljárást.

Ipar- és Kereskedelmi Takarékpénztár Részvény-Társaság — Novi-Sad.

Alaptőke . . . 6 millió korona
Tartalékok . . . 45 . . .
Betétállomány . . . 40 . . .

Az Ipar- és Kereskedelmi Takarékpénztár értesíti t. ügyfeleit, hogy a néma jegyzeti 7%-os állami beruházási kölcsönök vételének a pénzürti előmervény beszoállítására ellenében november 22-től kezdve kiadatnak.

332

dolnunk. Kassák, Kudlák, Mácza János és a még egy-néhány borzas félbolond szerkesztésében megjelenő „Ma” c. aktivista röpirat legutóbbi száma még a róluk alkotott legrosszabb véleményét is igazolja. Aki a hátulról keresztbe működő aktivista agysejteknek ezt a legutolsó torzszültöttjét végigolvasa, nem a bolondok-házára gondol, amelynek közellátása már tíz év óta kísért az „új irodalmi csapásokon” verkedő Kassák Lajos háta mögött, de arra a **börtönre**, amelyet minden rendezett állam maximálva mér ki azon polgárainak, akik bizonyos érvényben levő paragrafusok spontán felrugásával veszélyeztetik egy állam megtámadhatatlan erkölcsi rendjét.

Nem akarunk tulszigoruak lenni Kassákkal szemben és ismételnük, nem kételkedünk az „új utak” lehetőségeiben, de amikor a „Ma” verses illusztrációit olvassuk a legszimpiább, legmindennaposabb élettani megnyilvánulásokról, amely rossz sorokban énekl meg pl. az anyagcsere, akkor be kell látnunk, hogy a Btk. vonatkozó paragrafusai nem eléggé méltányolják a nagy irodalmi Lajos művészi törekvéseit az új csapáson.

Még nagyon élénken emlékszünk az olasz futurista kísérletezések első eredményeire. Emlékszünk a versre, amely áldásként énekelte meg a tuberkulózist, irodalmi formájának egész hitvallását rövid sorokba szorítva, amely csak ebből az egynéhány betűből állott:

Kh. Kch.

Ez a köhögés, még irodalmi köhögésnek is jó volt. Ezekben az első próbálgatásokban volt megnyugtató momentum is. Első képviselője (bocsássá meg az irodalomtörténet, hogy a nevéet már elfelejtettük) nem sokára befejezte irodalmi pályafutását — egy milánói elmegyógyintézetben. A tény megnyugtatta az irodalom konzervatívjeit, akik akkor még nem is gondoltak arra, hogy van a világon, egy Kassák Lajos és egy Kudlák János is akik átveszik és a maguk perverz irodalmi hiszterikájával „nagyra” nevelik még ezt a bacillus-örökséget. Az olaszok a maguk aktivistáit elintézték a maguk módja szerint. Soha fűtykös és bikacsök még nem szerepelt olyan sűrűn és olyan eredményesen az olasz ég alatt irodalmi vitákban, mint éppen ezekben az időkben. Kassákot azonban még ma sem verték... el, ami talán egyetlen méntsége aktivista „művészetének”, bár ezt sem lehet megérteni.

Ez az aktivista, irodalmi baloldaltaskodás még sejtetett valamit néhány évvel ezelőtt. Akkor, amikor a művészet szentségében hívők — akiknek minden igaz forma életre ébredést jelentett — a legforradalmibb és emberileg legigazabb Ady Endre verseinek átélése után azt érezték, hogy Ady formát találása tulélest és megállást jelent. A mohóbbak, a sletőbbek, az életre éhesebbek egy percre Kassák mellé

Trieszt, a halott város.

Trieszt, nov. 19. (A Délbácska tudósítójától.) Az itteni politikai körök öröme, hogy végre hosszú évtizedek után egyesülhettek Olaszországgal, nagyon rövid ideig tartott. A mámor gyorsan elpárolgott és mindazok a fenyegető jóslatok, amelyeket a háború előtt osztrák részről Trieszt gazdasági jövőjét illetően hangoztattak, ugylátszik valóra válnak. A háború előtti években Trieszt, mint a nagy monarchia első kikötője, rendkívül forgalmas volt. A kikötő tele volt hajókkal és a raktárházak szűknek bizonyultak a sok áru betegadásához. Most Trieszt halott várossá lett. Vannak ugyan a kikötőben néha olasz, sőt esetleg francia vagy angol hajók is, de az Ausztria számára számtalán élelmiszereken kívül alig hoznak vagy visznek árut. Triesztnek nincs Hinterlandja többé. A tengeri forgalom a minimumra süllyedt és a trieszti ipar, amelynek teljesítőképesége messze túlhaladja a helyi szükségleteket, alig van foglalkoztatva, minthogy hiányoznak a vásárlóképes bécsi és cseh vevők. A hajóépítés is nemrég megszűnt és a montfalconei, san-roccai nagy hajógyárak teljesen üzemkivül állnak. Új hajót egyáltalán nem bocsátanak vízre és a megkezdett építések nem fejezik be. Ezáltal mintegy 36 000 munkás lett munkanélküli. A kereskedelem is teljesen pang. Azelőtt Triesztben virult a kávékereskedelem, de most ez is nagyon összezsugorodott, minthogy más kikötőkből sokkal nagyobb kereseti lehetőséget nyújt a kávé behozatala és ezenfelül a kormányok is, hogy a hazai pótiparokat fejlesszék, nagyon megszorították a kávéimportot. A trieszti helyi kereskedelem, amely azelőtt szintén nagyon élénk volt, most ugyancsak fölöttébb csöndes és így érthető, ha Trieszt holt város benyomását teszi. Az olasz kormány azonban egy lépést sem tesz a „felszabadított” Trieszt érdekében, mert minden lépéstől a velencei kikötőt félti. A fő forgalmi pont pedig mindig Genua lesz. Az olasz kormány minden törekvése abban merül ki, hogy Triesztet a mögöttes területek felhasználásával fejlessze anélkül, hogy Velencétől és a többi olasz kikötőtől árukat vonjon el. Így azonban Trieszt helyzete kilátástalan és a válság teljes erejével éri ezt a várost.

A déltiroli anektáit területek helyzete sem sokkal jobb. Itt ugyan az olasz kormány nagyobb aktivitást fejt ki. Új hegyi vasutakat építettek és Bozennel és Trienttel láthatóan nagyon szeretetteljesen bánnak. A gyökeréig német Bozen és Merán elolaszósítása nagyobb gazdasági koncessziókat kíván meg. Az olasz kormány, hogy a lakosságnak bebizonyítsa az Olaszországhoz való tartozás áldását, kénytelen gazdasági engedményeket tenni. Így

azután Dél-Tirol német városai, amelyek azelőtt Ausztriához tartoztak, kitűnően elvannak látva, bő árukészletekkel rendelkeznek és a lakosság a magasértékű valuta megannyi előnyét élvezzi. Javában folyik az építkezés is, hogy elhelyezhessék az olasz hatóságokat és hivatalokat. Dél-Tirolnak az idén egyébként is jó szezona volt, fizetőképes internacionális közönség látogatta, míg az osztrákokat a valuta mérhetetlen drágulása majdnem kizárta innen.

Egy kommunista vezér leleplezése a bolsevisták panamáiról

Lopott gyémántok, elsikkasztott pénzek. — Pogány József, Alpári és Rákosi volt népbiztosok aknamunkája.

Bécs, nov. 19. (A „Délbácska” bécsi szerkesztőségétől.)

A magyar vörös hadsereg egykori intézője, Strelinger Dezső, aki a magyar proletárdiktatura összeomlása után Csehszlovákiába menekült, a szlovenszko kommunista mozgalom egyik vezére lett és mint ilyen beválasztották a csehszlovák kommunistapárt központi intéző bizottságába. Strelinger egész mostanáig jelentékeny szerepet játszott a mozgalom irányításában, de néhány hét előtt lemondott tisztségéről és a pártból kilépett. Kilépését terjedelmes memorandumban okolta meg. Ezek az emlékiratok hajmeresztő részleteket és eddig teljesen ismeretlen intimításokat tartalmaznak a kommunista mozgalomról.

A memorandumban Strelinger kifejti, hogy legnagyobb részt erkölcsi okok kényszerítették őt a párt elhagyására. Szóljon azonban maga az észretért vörös apostol.

— A munkásmozgalomnak — mondja — mindég büszkeségére szolgált, hogy a szervezetek vezető helyein erkölcsös, fedhetetlen jellemű és tiszta kezű emberek álltak. A kommunista párt ezzel nem dicsekedhetik. Megállapítottam és újból ismétlem, hogy a hiszékeny és radikális jelszavak nagysága által elámlított tömeg tiszta és hogy a vezetésben is akad néhány becsületlen, tisztességes és erkölcsös egyén. De a többi mind korrumpálva van. Mondhatnám, hogy van itt a „hivatásos” kommunisták bizonyos csoportja, akik ugyan semmitsem hisznek abból, amit az elégedetlen munkásságnak hirdetnek, hanem csupán azért kommunisták, mert bőségesen fizetik őket a titkos és ellenőrzés alá nem eső alapokból a rendes szerkesztői, titkári stb. fizetések mellett.

Kun Béla huszmillió aranyrubelje.

— Ilyen dolgokat láttam már Magyarországon is a proletár uralom alatt. Kun Béla huszmillió arany rubelt hozott haza Moszkvából,

De itt is felmerülnek a kétségek, hogy tartósak lesznek-e ezek a gazdasági előnyök. A Brenneren át való forgalom, amely azelőtt nagyon élénk volt, most már nagyon megcsappant és már csak szénrel megrakott vonatok mennek ezen az uton Olaszország felé. A Németország és Ausztria felé irányuló élénk kereskedelem megszűnt és Olaszország ezt nem igen tudja pótolni.

ból a magyarproletárdiktatura előkészítésére, amely pénzzel szabadon gazdálkodott. Munkatársai 20 000—50 000 korona fizetést kaptak, míg a képesített munkások havi fizetése 800, 1200 korona volt. Ezért volt kész Kun Béla két hónap alatt az 6 millióival és ezért kellett új összegeket kérnie az orosz szovjetköztársaság bécsi képviselőjétől. Kapott is újra pénzt. A proletár köztársaság leverése után a magyar kommunista párt vezetői Bécsbe szöktek, ahol nagyszerűen éltek. Ezzel szemben a magyar munkás emigránsok Bécsben rá voltak szorulva könyöradományokra és sokat nélkülöztek, a bolsevik matadorok a reakció győzelmét a legelőkelőbb és legdrágább bécsi és prágai éttermekben ünnepelelték meg.

A csehszlovák kommunista mozgalom felett a felügyelettel Moszkvából két biztost népbiztost: Rákosit és Alpárt bízták meg. Alpári dicsékedve mondotta nekem egy alkalommal:

„A reichenbergi párt megalakítása nyolc millió cseh koronába került. Most azonban már nem adhatok nekik annyit, amennyit kérnek”. „Ki és mikor fog elszámolni ezzel a pénzzel?” kérdeztem naíval.

„Illegális pénzeket nem kell elszámolni” mondotta Alpári mester, az a fő, hogy megalakítottuk a német pártot és a csehek fajt accompli elé állítottuk!”

Akkor dolgozott a brünni ellenzék a szociáldemokrata párt széttöbbségénél felbuzdulva Rákosi és Alpári által. „Nem meg a munka, csak lassan és nehezen haladunk előre”, jelentették Brünnből Doležal és Grimichova. Erre Brünnbe utazott Alpári és a helyzetjelentés azonnal megváltozott, mert Doležal és Grimichovát az illegális pénzek kezelésével bízták meg, akik a titkos alapot még ma is kezelik. Ez év januárban Rákosi megjelent a Beranek szállóban tartott párgyűlésen és a szlovenszko végrehajtó bizottság titkársjától, Schiffeltől kér-

valaha, ma az irodalmi prostitúció szolgálataiba állanak.

Állítjuk, mert a ma Bécsben élő magyar aktivisták működése most már egészen világos utakat jelöl. Nehéz, lehetetlen a „Ma” legutóbb megjelent számából példákat idéznünk. Csak sejtetni tudjuk, hogy Kassákék minden becsületlen próbálkozással szakítva, ma — üzletből — csak a mindenkiben szunnyadó perverzítésra spekulálnak akkor, amikor otromba és szemérmetlen nyíltsággal néven neveznek minden olyan természeti megnyilvánulást, amely minden huszonnégy órában mutatkozó jelenség olyan embereknél, akiknek gyomorműködése zavartalan. Az utca prostituált leányának népies elnevezése, a zárdafalak közé telepített nyilvános ház komiszkodó ötlete és a legutóbb megjelent „aktivista” szám egyéb különösségei most már kizárják az irodalmi vita lehetőségét: Kassák és beteg társainak szellemi terméke ügyeszi beavatkozást provokálnak a közszemérem elleni vét ség vonatkozó paragrafusai alapján.

Ez a kultusz, amely ma már egész világosan csak a perverzítés szunnyadó brutalitásának felkeltésére spekulál kizárólag üzleti alapon, amely megvetést és utálatot provokál ki mindenikből, aki még ma is hinni tud és hinni mer a Szépben, ez a művészet megérdemli azt, hogy legalább a postai szállítás jogát vonják meg tőle Jugoszláviában. Cs. G.

állottak, a mindenki közt legborzasabb, a leg-hazárdabb és még Adynál is merészebb mellé. Kassák ígerte az „ujat”. Volt egy pillanat, amikor még az elfáradt Ady is új utak újabb reményességét látta Kassákban. Még sem kellett sok idő ahhoz, hogy a prófétáról lerántsák az állszakállt. Kassák magára maradt: szecessziójának merész ígéréte nem állott helyes arányban a tehetségtelenségével. A máz lehullott, az irodalmi fórumok a Nick Carter-féle dektívregényekről mondtak még véleményt, de Kassákkal már nem törődtek. A közvélemény is kimondta ítéletét róla és társairól: félbolondok. A próféta ebben az időben néhány hashártyagyulladáson versével és Mácza János misztikus linoleum-metszeteivel külvárosi kis-korcsmák pálinkáspoharai közé vonult, ahol azok tartalmának elfogyasztása képezte egész irodalmi munkásságát. Megölte őket a guny, az egészséges emberek normális agyműködése és az az átlátszó tehetségtelenség, amely az első támadásra végképpen eltévesztette az irányt. Ekkor bolondult meg Kassák végképpen. Az irodalmi hinárba került ember kétségbeesett rugkapálódzása olyan írásműveket produkált, amelyek világgrajóvetelét egy egész ország hahotája kísérte. Kassák, aki azt hitte magáról, hogy „nem értik meg”, most már ebből az értetlenségből csinált kultuszt magának és zártkörű, cigarettán és abszintzen élő irodalmi társaságának. Amiket ebben az időben

írtak, azok az írárok titokzatosságban felül-múlták a legmegfejtethetlenebb rejtvényeket is. A Berson-gummisárok hirdetése hátulról előre olvasva, s aztán zürjénre lefordítva magyarul értelmesebb írást adott, mint Kassák minden verse együttvéve. A magyar proletárdiktatura alatt az aktivista-kör representatív festője, Uitz Béla egy plakátot festett, amely a vörös hadseregbe való belépésre csábította a politika és művészet avatatlanságait. A sikerült plakát állítólag döntő befolyással volt a magyar proletárdiktaturára, amely megbukott. Kassák és társai Bécsben ütötték fel az aktivista tanyát.

Bécs. Erről akartunk beszélni. Ez a város Kassák és társai fejlődésének egy egész új etappját jelöli. Bécsben értékesítették irodalmi multjuk minden szomorú taaasztalait. Ha voltak idők, amikor részvétellel lehetett még nézni szánalmas és talán jóhiszemű vergődésüket azon a csapáson, amelyet önmaguk jelöltek ki, itt már szemérmetlen, gonosz és perfid játék lett az aktivista szecesszióból: üzlet.

Azok, akik minden romlottságon keresztül is félve, reszkette és szerető aggodással őrzik lelkük mélyén a Szép ideálját, akik az együttérzés emberfeletti szolidaritásával állanak eredmények mellett és hívó kísérletezők mellé, azok megvetéssel, lenézéssel és utálat-tal gondolnak azokra, akik áruba bocsájtva azt a hitet, amely — talán — élt bennük

HIREK.

Nyugodtan beültem a kávéházba...

Két gomb kikapcsolása után, (a harmadikat két héttel ezelőtt vesztettem el) lehámoztam magamról a telikabát látszatát sem keltő liberálgórukat, s egy mellettem lévő székre helyeztem, aztán kissé előregörnyedve, nadrágomat a két térdnél némileg megrántva, megintoltam és hidegen egy civilizált emberhez illő kifogástalansággal helyet foglaltam a kávéházi asztal mellett. Csak tíz percig akartam *pihenni*. Egy perc múlva két pincér jelentkezett az asztalnál.

— Feketét! mondtam röviden.
Még el sem tűnt a két pincér mikor a székem mögött föltűnt a ruhatáros. Mindkét kezével a telikabátomba márkolt:

— Szabad?
Nem! intettem, de már akkor ott volt a harmadik pincér, aki csak nagyon röviden zavart:

— Parancsol?
— Köszönöm.

Ekkor futott be az első és második számú pincér. Mindkettőt feketét hozott. Három perc alatt közös megállapodással döntöttük el, hogy melyik vigye vissza. Akkor ért oda a süteményes.

— Krémes, csokoládétorta, párisi kosár, szőlő...

Busan és lemondóan néztem a kárnálóra, amikor mögöttem kezdett valaki a fülemből duruzsolni:

— Novosti, Beogradski Dnevnik, Bécsi Magyar, Jövő, Sporthírlap...

Ekkor állott a két mozgó bolt közé a harmadik:

— Sibica, masine... sibica...

Egy kicsit már szédült a fejem, de még végighallgattam a következő ajánlatot: Tessék virágot venni fiatal úr...

Mellettem valaki feldöntött egy szék, s oldalról egy kifelé siető vendég könyökövel beleszántott a bal fülembé. Ez a körülmény, s korom katasztrófális lebecsülése végképpen elvette kedvem a tízperces *nyugatomtól*. Kirohantam a kávéházból.

— **Kereskedők összefogotele.** A helybeli ipar- és kereskedelmi-kamara felszólítja az összes kereskedőket, nagyiparosokat, pénzügyintézeteket és kisiparosokat, hogy a ma délután fél tízenegy órakor a kereskedők és iparosok egyetében (Lloyd) megtartandó értekezleten okvetlenül jelenjenek meg. A megbeszélés tárgya: a postaigazgatóság tisztviselői számára lakást biztosítani.

— **A walesi herceg Indiában.** Londonból jelentik, hogy a walesi herceg csüörtökön Bombayban partra szállt és ezzel megkezdte háromnapos indiai tartózkodását. Bombayban ünnepélyesen fogadták.

— **Károlyt nem tekintik fogolynak.** Lisszabonból táviratozzák: A portugál köztársaság külügyminisztere kijelentette, hogy a kormány a számított Károly királyt és Zita királynét nem tekinti fogolynak, hanem megadja nekik mindazon tiszteletet, ami magas rangjukat és állásukat megilleti.

— **Friss, törölt vágott szekfü és Chrysanthemum csokrok Schulz üzletében** (Telecski utca 9.) és Horváth kertgazdaságában rendelkezhetők.

— **Valódi karlócai ürmös, Matejics B. és Tsai cégnek. (Szrem) Karlovci.** 1760

— **Eljegyzés.** Resch Mária és Szilávy Oszkár jegyesek. Sombor, 1921. november hó.

dozte: „Kell-e pénz?” Ugyan azt kérdezte Rákosi Kiadónban is a „Svoboda” szerkesztőségében és a párttitkárságtan is.

A kommunista internacionálé májusi kongresszusa előtt a cseh kommunista mozgalomban ellenzéki szervezkedés indult meg, főleg Smeral óvatos politikája ellen. Ezt az ellenzéki mozgalmat óttagu választmány vezette, amelynek vezériréja Handlir Jaroslav, a famunkások titkára. Anyagilag Rákosi támogatta ezt a mozgalmat. Április 27-én lakásomon felkeresett Rákosi Alpárral, amikor váratlanul megjelent Handlir is. Minden hosszabb bevezetés nélkül pénzt kért egy agitációs füzet kiadásának költségeire, amelyet majd ő maga fog megírni. Rákosi kérdezte, elég lesz-e 25.000 cseh korona? „Semmi esetre sem, szükségem van legalább 30.000 koronára”, válaszolta Handlir. A pénzt azonnal megkapta, a füzet azonban máig sem jelent meg.

„Ez az ember örökké pénzt kér”, nevetek vendégeim Handlir távozása után, „de azért legalább megbízható.”

— Friedrich, a brünni kommunista megbízott Moszkvából tízenhat nagy briliánst hozott magával. Kilenc közülök a decemberi események miatt lezárt kommunistáknak volt szánva, míg hét követ a bécsi kommunistáknak kellett volna kapniok. A kommunista foglalatnak szánt kilenc követ Handlir vette át és talán máig is „elrejtette” volna azokat, ha közben nem alakult volna meg a kommunista párt, amely a kövek átadását sürgette. Két drágakő azonban nyom nélküli eltűnt és senki nek sem jutott eszébe, hogy Handlirt felelőségre vonja. Amidőn a moszkvai kongresszuson Handlir minden várakozás ellenére Smeralt védelmébe vette, Alpári meg akarta magát bezsúrolni és felhívta a cseh delegációt, hogy kutatasson a 30.000 cseh korona sorsa után, amit Handlirnak az említett propaganda füzet költségeire kifizetett. De Handlir segített magán. Kijelentette, hogy az összeget illegális úton fordította és kijelentése teljesen elégendő volt, amennyiben az illegális költségekről nem kell elszámolni.

— Berlinben a kommunista Lévi Pál vért a pártfegyelem ellen. Nyíltan elítélte a márciusi eseményeket. Rákosi elfuzott hozzá egy 126.000 márkáról szóló utalvánnyal és az „arulo” Lévi félreállott.

Alpári és Rákosi Prágában a legdrágább szállodákban laktak, raponta a Sramota étteremben érkeztek a Wenzelplatzon és csupán első osztályon utaztak. Sőt Rákosinak lakája is volt, ami nem tetszett Taussig kassai képviselőnek. Taussig ezt meg is mondta Rákosinak, Rákosi ma a III. Internacionálé végrehajtó bizottságának első titkára.

— Ez év május elsején, a kongresszus előtt, Drezdában találkoztam Kun Bélával és Pogánnyal. Mindketten a legjobb drezdai hotelben laktak és meghívtak engem és Handlirt, aki akkor még Smeral határozott ellenfele volt, hogy informáljuk őket a cseh kommunista mozgalom állapotáról. Kun Bélának a Handlirrel folytatott beszélgetéséből említésre méltó az alábbi néhány mondat:

Kun: Smeral védi a centralistákat és úgy látszik, hogy ő is közülük való. A kongresszuson feltétlenül meg kell bukni.

Handlir: Mi feltétlenül elbuktatjuk, de az illegális pártiak pénzre van szüksége, hogy dolgozhasson. Ha pénzünk volna, sok szép dolgot csinálhatnánk.

Kun: Múlt héten kiutaltunk öt millió cseh koronát. Ezt a pénzt csakis illegális munkára szabad felhasználni.

Ezeket a hiheletlenül piszkos dolgokat meséli el memorandumában a volt vörös vezér és azután kijelenti, hogy lehetetlen számára többé a kommunistákkal együtt dolgozni.

— **Herzeg Ferenc** képes irodalmi folyóiratának, Az Új Időknek legújabb száma gazdag és változatos tartalommal jelent meg. Az érdekes regényfolytatáson kívül Surányi Miklós, Szöllösi Zsigmond, Dobosi Pécsi Mária, Lőrinczy György és Nyári Andor elbeszéléseit, továbbá Boross Sándor, Somlyó Zoltán és Varságh János verseit közli. A számos érdekes és aktuális cikkeken kívül a legújabb szindarabokról és aktualitásokról fényképfelvételek és Mübeck elmés fejlecei díszítik a tartalmas számot. Előfizetési ára negyedévre 60—korona. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: VI. Andrássy-ut 16. Budapest.

— **Képkiallítás Beeskereken.** A Beeskereken élő és nagyjából torontói származású festőművészek legújabb műveikből nagyszabású kiállítást rendeznek a kaszinó termében. A nagy művészi sikert ígérő kiállításon a következő művészek vesznek részt: Várkonyi József, Lazecnikov Sándor, Korényi Arnold, Zsenár Emil, Schneider Péter, Czevanov Iván és ifjú Berényi Bódog. — A kiállítás tíz napig tart. Ünnepélyes megnyitása november huszadikán, vasárnap délután öt órakor lesz zenés teadélután keretében.

— **Ha kíváncsi tudja meg, hogy a „Nagy képes családi naptár”, Kisgazdák Naptára, Christlicher Familien Kalender, Der Wiener Bote, Szepszka Sztrazsa, Pucski Kalendar, íróasztali-, fal-, egyszerű- és díszes naptárak, valamint tömbök viszonteladása; Oszijeken, Lusztignál szerezhetők be. Képes árjegyzék ingyen.** 1745

— **Eljegyzés.** Groszmann Zelma és Neumann Oszkár jegyesek. (Minden külön értesítés helyett) Ujvidék, 1921. november hó.

— **Dr. Nedelykovics György** a novisadi ügyészség volt vezetője és a kassacionális bíróság volt titkára ügyvédi irodáját Novi Sadon, Jevrejska ul. 8—10. sz. alatt nyitotta meg. 1834

— **Készül az egyházak jogviszonyáról szóló törvény.** A vallásügyi minisztériumban megkezdtek a tanácskozásokat a függőben lévő egyházi jogi kérdések megvitatása céljából. Az egyházaknak az államal szemben való viszonyát egységes törvény által kívánja szabályozni a kormány. Az értekezleten részt vesznek a beogradai egyetem jogi fakultásának tanárai is.

— **Külföldi bankjegyforgalom.** Olaszország 14.323 millió, Csehország 11.206 millió, Ausztria 77.292 millió, Magyarország 22.882 millió, Franciaország 37.522 millió, Németország 88.144 millió. Az összes ország jegybankjainak mérlege passzív. Legnagyobb a francia bank passivuma, 28 milliárd frank.

— **Helyreigazítás.** Lerch Róbert építőmester a Székely és Komlós cég irodahelyiségében keletkezett tüzesetről 266. számunkban megjelent hírre vonatkozólag annak a helyreigazítását kérte, hogy a tűz nem az általa épített kéményben, hanem egy régi kéményben keletkezett.

— **Összeesküvés a görög király ellen.** Athénből jelentik a Petit Journalnak, hogy ott nagy összeesküvést fedeztek fel, amely Konstantin király élete ellen irányul. Több összeesküvőt letartóztattak.

— **A vörösök veresége.** Lembergől jelenti az ukrán sajtóiroda, hogy a felkelőcsapatok megszállták Kiewet.

— **Dal- és zeneestély.** Dr. Rigó Alexander hangversenyének a nápolyi opera vendég művésze, A. Bokrovskaja a kievi opera ének művésznője és L. Matacsics a szerb színház operai vezetője f. évi december 3-án tartják egyetlen dal- és zeneestélyüket, amely a legnagyobb érdeklődést megérdemli annál is inkább, miután hasonló nagy kaliberű zenei esemény már régen nem volt városunkban.

RAPID HIRLAPTERJESZTŐ ÉS HIRDETŐ VÁLLALAT
FUTOŠKA-ULICA 24. — TELEFON 2-76. NOVISAD

Hirdetések felvétele bármely bel- és külföldi lap vagy sajtótermék részére	Könyvek, hírlapok, folyóiratok és egyéb nyomdatermek sajtó alá rendezése és kitódása	Hírlapok, könyvek, divatlapok, naplók, folyóiratok és egyéb nyomdai termékek bizt. nányi képviselése	Klisék, plakátok tervezése és elkészítése minden akban és színben	Divatlapok, a legújabb wieni és párisi női, férfi és gyermekdivatlapok állandó nagy raktára.	A novisadi Almanach KURIR közgazdaság-heti, SPORHÍRLAP kiadóhivatata 1799-1-11
--	--	--	---	--	---

Vallott a hűvösvölgyi gyilkos. Budapesti jelentik: A detektívek péntek délután elvitték Friedrich Kelt Ferencet a hullaházba, ahol megmutatták neki Neuwirthné tetemét. A tetemrehívás után a gyilkos megírta és utban a rendőrség felé az autóban elmondta a detektívnek, hogy a gyilkosságot szerdán délután öt órakor követte el. Neuwirthnével a Balázs téle vendéglőből jöttek vissza a város felé. A Pálffy-uton barátságosan hozzáhajolt Neuwirthnéhez, aki hozzásimult, mire a már előre elkészített hurkot kivette a zsebéből, hirtelen az asszony nyakára dobta és meghúzta. Neuwirthné pillanatok alatt leesett a földre és meghalt. A gyilkos ezután magához vette az áldozat ékszereit, a bundát azonban nem. A hullát se nem dobta az Ödögárokba. A rablói ékszereket a detektívek a gyilkos lakásán a petróleumlámpában és a pincében előlva megtalálták. Az ékszerek közül az arany óra nincs meg és így valószínű, hogy ugyanaz vitte el, aki a hulláról a téli kabátot is elrabolta. A gyilkost statáriális bíróság elé állítják. Friedrich Kelt Ferencet a rendőrség is kihallgatta már, ahol szintén belsmerre Neuwirthné ő gyilkolta meg és rabolta ki. Tagadja azonban hogy a bundát is elvitte volna. Az elrabolt ékszereket és pénzt már megtalálták.

Ragályos betegségek a Vajdaságban október 30-tól november 5-ig. Tifusz régi beteg 299 új 81, meggyógyult 67, meghalt 7. Összesen maradt 311, sariach régi beteg 454, új 210, meggyógyult 96, meghalt 27, összesen maradt 541, vérhas: régi beteg 18, új beteg 4, meggyógyult 9, összesen maradt 13, difteria: régi beteg 67, új 11, meggyógyult 17, meghalt 1, összesen maradt 19, kanyaró: régi beteg 67, új 11, meggyógyult 55, maradt 23, malária régi beteg 8, új 2, meggyógyult 1, maradt 9.

A szovjet kegyelmet ad. Moszkvából jelentik: A pétervári végrehajtó bizottság közlése szerint november tizenötödikén az amnesztia értelmében ezerhatvan embert bocsátottak ki a fogságból.

SZÍNHÁZ.

Hétfő: *Faust.*

Kedd: *A sötétség hatalma.*

Szerda: *A sötétség hatalma.*

Csütörtök: *Zrínyi.*

Péntek: *Zrínyi.*

Szombat: *Buridan számara* (Bogjé és Sz. Jovanović a főszerepekben).

Vasárnap: Délutáni előadás! *Zulumčar.* Esti előadás: *Faust.*

Csökken a vörhenyjárvány.

Ezen a héten hét vörheny- és egy tifusz eset volt. — Zárva maradnak az iskolák.

Ujvidék, nov. 19. (A Délbácska munkatársától.) A három hét óta dúló vörhenyjárvány, amely kulminációját a múlt héten érte el, most csökkenő tendenciát mutat. Azok az erélyes intézkedések, amelyeket a járvány legyőzésére igénybe vettek, a jelek szerint itélve hatásosoknak bizonyultak. Az elemi iskolák bezárása és az ifjuságnak színházak, mozik és hasonló helyek látogatásától való eltiltása valószínűleg elegendő óvintézkedés volt. A tifuszról is ugyanaz mondható, ami a vörhenyről. Munkatársunk a járványt illetőleg kérdést intézett dr. Wagner Károly városi tisztifőorvoshoz, aki a következőket mondotta. A járványos megbetegedések száma erősen apad. A múlt héten 12 új vörheny betegünk volt, ezen a héten pedig csak 7. Mindazonáltal a foganatosított óvintézkedések továbbra is érvényben maradnak. Egyelőre az elemi iskolákat sem nyitjuk meg, mert erre csak akkor kerül majd sor, ha a sariach megbetegedések a minimumra csökkentek és már nem kell számolni a vörheny járvány esetleges megújulásával. Tifusz járványról nem lehetett beszélni, miután az előfordult esetek nem lépték túl a megszokott számot. E héten mindössze egy tifuszos megbetegedés fordult elő. Aggodalomra tehát nincsen ok.

Amerika folytatja hajóhadának építését

London, nov. 19. A „Daily Chronicle” jelentése szerint a washingtoni értekezlet néhány hét alatt befejeződik, mert az csak a következő két kérdés tárgyalására szorítkozik és pedig először a hajóhad leszerelése az öt tengeri nagyhatalom részéről és másodsor a távol kelet politikai elveinek végrehajtása. A jövő évben újabb konferenciát tartanak, amelyen a távol kelet új antantjának részletkérdései és a szárazföldi leszerelést beszélik meg. — **Az amerikai tengerészeti miniszter kijelentette, hogy a hajóhad építését mind-**

addig folytatja, míg az értekezlet eredménye nem jut.

Páris, nov. 19. A „Matin” Washingtonból jelenti, hogy a mostani leszerelési konferencia tagjai egyáltalában nem fognak meg egyezésre jutni a szárazföldi hadsereg leszerelése és korlátozása kérdésében. Emiatt bizonytalan idő múlva egy újabb, más tagokból álló konferenciát kell összehívni. — A washingtoni konferencia Kátó, japán tengernagynak néhány nappal halasztást adott, hogy az amerikai javaslatot tanulmányozhassa.

Nagyarányu beruházások Szlovenszkóban.

Prága, nov. 19. Lapjelentések szerint a kormány a felvidéken nagyarányú beruházásokat veit tervbe, amelyre négyszáznyolcvan millió szlovák irányoztak elő.

A német kancellár intelme a nagyiparhoz.

Berlin, nov. 19. A kancellár újból megkezdte a tárgyalásokat a nagyipar képviselőivel a devizasegélyről és nyomatékosan figyelmeztette a nagyiparosokat azon súlyos következményekre, amelyekkel számolni kell, ha a kormánynak nem adják meg a devizasegélyt. A kancellár figyelmeztetésének komoly nyomát ad a szakszervezetek azon elhatározása, hogy kíméletlen harcot indítanak a nagyipar ellen, ha nem sietnek az állam védelmére. A szakszervezeti körök szerint a legközelebbi hetekben igen komoly események történhetnek.

A szovjet a magyar kommunisták átbotcsátását követeli Csehországtól.

Moszkva, nov. 19. Csehszlovákia a magyar kommunistáknak Oroszországba utazó második szállítmányát, mint jelentették a határon feltartóztatta. Csicserin a szovjet prágai ügyvivőjének utasítást adott, hogy a cseh kormánytól követelje a szállítmány haladéktalan átbotcsátását.

A forgalom előmozdítása az utódállamok közt.

Portorose, nov. 19. A konferencia tegnapi ülésén az utódállamok postái, táviró és távbeszélő forgalma tekintetében megegyezés jött létre. A nemzetközi forgalomban a csomagforgalmat lényegesen megkönnyítik. Trilésből új táviró és távbeszélő vonalakat vezetnek Budapest, Graz, Bécs, Prága, Ljubljana és Beograd felé. Az egyezmény továbbá megállapodásokat tartalmaz az utódállamok közt létesítendő légiposta, valamint Ausztria, Csehszlovákia és Románia közt létesítendő külön postaszövetség tekintetében. Ezen egyezményeket az utódállamok delegátusai kormányaik jóvá hagyásának fentartásával írják alá, a jóváhagyásnak azonban január elsejéig meg kell történnie.

Megállapították Károly tartásdíját

Bécs, nov. 19. Angol forrásból eredő hírek szerint a nagyköveti értekezlet Károly exkirály tartásdíját évi kétfézer font sterlingben állapította meg. Az összeggel az utódállamok költségvetését fogják megterhelni.

A román-magyar perszonálunió.

Beograd, nov. 19. A beogradai politikai körök nagy érdeklődéssel kísérik a román-magyar perszonális unió körül folytatott tárgyalásokat és az ilyen unió megvalósítását nem tartják lehetetlennak.

Házasság céljából

keresek 25—35 év körüli özevegyszszonyt, horvát és olasz nyelv ismeretével, némi vagyonnal. — Én idegen vagyok, 35 éves állami alkalmazott. Levelek „100” jellege alatt a kiadóba.

Propaganda-iskolák az orosz vörös hadseregben

Moszkva, nov. 19. Revalból érkező jelentések szerint a szovjetkormány átszervezi a Lunacsarszkij által megszervezett propaganda iskolákat, amelyek csak az utóbbi években hihetetlen méretű propagandatevékenységet fejtettek ki az orosz vörös hadseregben. Az új propaganda alakulatok átszervezése azokkal a változásokkal kapcsolatos, amelyeken a legutóbbi események hatása alatt az egész orosz kormányzati rendszer keresztülment.

Tőzsde

Beograd, nov. 19. Frank 530, lei 52, osztrák kor. 2, márka 37.50, leva 43, lira 278, cseh korona 74.

Derizák: London 310 Páris 560, Newyork 99.50, Milano 314.85, Prága 83.20, Berlin 36.35, Bécs 1.46, Szófia 40.25, Budapest 48.50.

Zürich, nov. 19. Nyitás: Berlin 185, Newyork 530, Milano 2210, Prága 550, Zagreb 190, Varsó 16, Bécs 19, bélyegzett osztrák korona 13.

Budapest, nov. 19. Magánforgalomban dollár 960—940, márka 38, Bécs 15.50, Berlin 340, Prága 965.

KERTÉSZET.

A konyhakerti talajmunkák.

Az ásás célja a talaj lazítása, miért is évenként többször es-közöljük azt. Először mindenestre összeállunk, még pedig ilyenkor jó hantosan. Ha kertünkben nincsenek évelő növények, akkor az őszi ásást nagyobb területnél szántással is helyettesíthetjük, habár ez sohasem lesz oly tökéletes munka, mint az ásás. A tavaszi ásást mindig követően a talaj bevetése, vagy beültetése előtt és pedig nagyon porhanyóan végezzük és részletenként csak egy-egy akkora darabot ássunk fel egy szerre, amekkorát mindjárt beültetünk, vagy bevetetünk. A tavaszi, vagy nyári ásás időpontját különösen a kötött agyagos talajaknál kell nagy gonddal megválasztanunk, mert ha az ilyen talaj nedvesebb a felületénél, akkor tapad és a felhánt hantok megkeményednek és összeállanak; ha pedig szárazabb akkor a hantokat alig tudjuk szétfordelni; legjobban sikerül az ásás a kissé nyirkos talajokban. Az nagyon helytelen eljárás, hogy tavasszal, különösen esős időben, egyszerre felássák és elgerblyézik az egész kertet és a nyár folyamán ebbe veteményeznek, vagy palántálnak. Az ilyen talaj elvesztve frissességét, megüledik és a növények silányul tenyésznek benne. Az is helytelen munka, hogy az őszi évelő darabokat a hantokat, ahelyett, hogy annak lapjával ütnék szét, mivel így az évelő gyomok gyökereit eldaraboltnak és a föld még jobban elgyomosodik.

A hantolásnak ugyanaz a célja, ami az őszi ásásé és olyankor végezzük ezt a tél folyamán, amikor nem volt időnk az őszi ásást elvégezni. Hantolásakor a 2—3 cm-re megfagyott talajból csakány kapával széles hantokat feszítünk fel, melyek azután tavaszig teljesszétmállanak. Kötött, nehéz talajaknál ez az eljárás jobb, mint az őszi ásás.

LÜTZE ÁGOST

KOCSIALKATRÉSZEK ÁRUHÁZA NOVI-SAD, CARINSKA U. (MAGYAR U.) 10.

Kocsilapok,
csavarok,
tetőbörök,
műbőr,
viaszfos vászon,
póráz,
szőnyeg,
tapéta,
gumimikrokrok
és minden-
mű kocsialkat-
részek állan-
dóan raktáron.

(1835 1-1)

JÓFEKVÉSÜ HÁZ,Lövész-utca 8. szám
alatt azonnal eladó.**Zongora, jókarban**levő, megvehető. Bővebb fel-
világosítást a háztulajdonos-
nál ugyanott. 1822-3-3**Eladó háztelek**Kamenici-utca 34. számú ház.
Bővebb felvilágosítás kapható
Epres-utca 40. 1842-2-2I-a osztrau-karvini szén
és I-a külföldi koksz

kapható a

**Szlavoniai Szénkeres-
kedelmi Társaság**RAUFMANN és TARRAI, BROD n.S.
cégnél 1839

Fiókjá: NOVISAD.

Telefon: 2 83.

Távíratcím: ANTRACIT Novisad.

Sajtó alatt van

és nemsokára megjelenik az

S. H. S. Magyar Naptár.Kapható a **Magvető-irat-
terjesztésénél Feketiž.
Bačka.**Elárúsítók példányonként 1 dinár
jutalékot kapnak. 1808-2

Novosadska okružna blagajna za osiguranje rodoljba.

Broj 4290/1921.

Pályázati hirdetmény.A novosadi kerületi munkásbiztosító pénz-
tár pályázatot hirdet egy újonnan szervezett
orvosi állásra.Ezen állás évi 3600 K törzsfizetéssel
9600 K fuvarátalányai és 22800 K drágnási
pótlékkal, vagyis összesen évi 36000 K illet-
ményrel van egybekötve.

A szerző nyelv tudása megkívánatik.

Az állás folyó év december hó 1-én el-
foglalandó.A megválasztott orvos tartozik a minden-
kor érvényben levő orvosi egyezséget valamint
a szolgálati ügyrendet magára nézve kötelező-
nek elismerni.A pályázati kérvények 1921. november
hó 26. napjának déli 12 óráig adandók be a
kerületi munkásbiztosító pénztárhoz.Későbbben érkező pályázatok figyelembe
nem vétetnek.

Novi-Sad, 1921. évi november hó 10-én.

Maletin, s. k.
o. p. megbízott.

1785-2-3

Drach, s. k.
igazgató.

TELEFON HÍVÓSZÁM: 360

SINVAS,**valódi WINTER-tengelyek**tűzhelylapok, kész öntött és lemezfelhelyek,
sütők fűtőcsövek, könyökök, saraglyaláncok,
ekéfejek, ekékések, zománcozott lemezded-
nyek, mérlelenczék 1/2--5 mm-ig teő és
zárlenczék minden számban. Fehérbádóg, hor-
gony- és horgonyozott lemezek, valamint épít-
let- és bútortvasalások és külföldi vasárak
nagy választékban jutányos áron. 1315**kaphatók KUSZLI GYULA**vaskereskedésében, Novisad, Temerin-utca
8. sz. (A hét csillag vendéglővel szemben)**FIGYELEM KERESKEDŐK
MEGÉRKEZETT**Mintán raktárunkat gazdagon ellátuk rövid-
és divatáruikkal**SPECIÁLISAN RUHA
ÉS TÉLIKABÁTGM****BOKKAL,**ugy kérjük a kereskedőket, hogy saját ér-
dekükben keressenek fel. — Az árak nagyon
szolidék. Rövid- és divatáru raktár**Kirilović és Marcikić**

Novisad, Szűcs utca 21. szám 1797-2-3

Egy jóforgalmu

vendéglő,amely 45 év óta áll fenn, Novi-
sad közepén fekszik, **eladó.**

Érdeklődhetni: „PROGRESS“

1817

2-3

Novisad, Futaki-ut 44.

A hét legjelentősebb eseménye az

Elite Bar TABARIN-ban**ERŐS, a híres BAR PIANISTA**megérkezése. Ez az előkelő és
kellemes helyiség e hó 15-től
minden este elsőrangú élvezetet
nyújt, a zene- és táncvelő
közönségnek, melynek kedvence**TOLL GYULA csellista,**zongorakisérettel adja elő mű-
vészi számát. Elegáns párok lej-
tik a legmodernebb táncokat a
záróráig. 1820-4-4**OLCSÓBB ÁRAK, MINT BÁRHOLI!**Kittűnő ételek és italok! Pontos
és figyelmes kiszolgálás!**ELITETABARIN igazgatósága.****Harisnyákban, keztyűkben**kötött kabátokban és trikó árukban a legol-
csóbb bevásárlási forrás **KLEIN JENŐ,**
Novisad, Jevrejska (Rákóczi)-utca 13. szám.**JUGOSZLAV BANK R.-T. - NOVI-SAD.**BEOGRAD, Brod n.S, Cirkvenica, Novi.
Befizetett alaptőke K 200.000.000
Tartalékok — — — 50.000.000

WILSON TÉR 3.

Osijek, Subotica, Varaždin, Vukovár,
ZAGREB. Telefonszámok: 273. 138. 181.**ELFOGAD
BETÉTEKET:**könyvecskékre és folyószámlákra a legjobb
kamatozás mellett és kifizeti azokat minden
időben felmondás nélkül. Elvállal mindennemű
bankmegbízást.**ELAD
ESEMÉNYET:**és elfogad átutalásokat: Bécs, Berlin, Budapest,
Páris, Prag, Triest és a külföld összes piacaira
a legelőnyösebb tőzsdei árfolyamok mellett.

Nyomatott a „Gutenberg“ könyvnyomdában, Novisad (Szabadság-tér 1.) II. udvar.